NINUCA OȘANU POP – O VIAȚĂ DEDICATĂ MUZICII

Asist. univ. drd. CRISTINA ELEONORA PASCU
Academia de Muzică „Gheorghe Dima", Extensia Piatra-Neamț

Cristina Eleonora PASCU este redactor – PR și asistent universitar doctorand în cadrul Academiei de Muzică „Gheorghe Dima". Licențiată în specializările Psihologie (Universitatea Babeș-Bolyai, Cluj-Napoca), Muzicologie și Pian principal – I.D. (A.M.G.D.), a absolvit programul de masterat în *Sinteze muzicologice* la aceeași instituție. A lucrat ca profesoară de pian și corepetitoare la Școala de Muzică „Augustin Bena" și ca secretar muzical la Filarmonica de Stat „Transilvania". De asemenea, a moderat emisiunea „Clujul cultural" a postului clujean Alpha – Prima TV pe parcursul a peste 70 de ediții. Este semnatara a numeroase articole, interviuri, cronici și avancronici în revista *Intermezzo* și în cotidianul *Făclia*. Începând din octombrie 2014 este colaboratoare a revistei culturale „Steaua" la rubrica de cronică muzicală, iar în anul 2016 a beneficiat de o bursă Erasmus la Universitatea din Cambridge, Anglia.

REZUMAT

În anul 2016 comunitatea academică clujeană a sărbătorit-o pe una dintre cele mai importante reprezentante ale școlii pianistice românești: profesor universitar doctor Ninuca Oșanu Pop. Născută în 1941, ca unică fiică a familiei Ana și Grigore Oșanu, Ninuca Pop a urmat cursurile Școlii Medii de Muzică din Cluj și cele ale Conservatorului „Gheorghe Dima", pe care l-a absolvit în 1962 cu „Diplomă de merit". În perioada 1962-2001 eminenta profesoară a desfășurat o intensă activitate didactică, îndrumând cu pricepere și dăruire zeci de studenți. În paralel a susținut o bogată activitate artistică: concerte ca solistă a diferitelor orchestre filarmonice, recitaluri solo și camerale. Ninuca Oșanu Pop a dăruit lumii muzicale lucrări valoroase: *Elemente specifice scriiturii pianistice enesciene* (teza de doctorat), *Antologia documentară Ana Voileanu-Nicoară*, volumul omagial *Sigismund Toduță: destăinuiri, documente, mărturii*, (coordonator). Remarcabila sa activitate pedagogică, artistică, muzicologică a fost apreciată în mod deosebit, acordându-i-se de-a lungul timpului, distincții, diplome și medalii.

Cuvinte cheie: Școala pianistică clujeană, Ninuca Oșanu Pop, aniversare, Alfred Cortot, Ecaterina Fotino-Negru

În istoria Academiei de Muzică „Gheorghe Dima" au existat de-a lungul timpului personalități care au transformat zidurile acestei clădiri în cetate a cunoașterii, iar munca, în apostolat și comuniune de idealuri. Rostul acestor dascăli, purtători de lumină, se răsfrânge înalt și frumos în devenirea atâtor discipoli, generatori, la rândul lor, de scântei ale măiestriei. Una dintre aceste personalități este pianista Ninuca Oșanu Pop, profesor universitar doctor, a cărei pasionată și bogată activitate artistică și științifică a marcat școala pianistică clujeană prin bogate împliniri. Biografia domniei-sale este o mărturie vie pentru valori precum devotament, dăruire, măiestrie. Evocarea distinsei doamne a pianisticii românești devine o îndatorire de suflet.

Născută în 1941, ca unică fiică a familiei Ana și Grigore Oșanu, Ninuca Pop a început studiul pianului la șase ani. A urmat apoi cursurile Școlii Medii de Muzică din Cluj și cele ale Conservatorului „Gheorghe Dima", pe care l-a absolvit în 1962 cu „Diplomă de merit". Pregătirea muzicală și pianistică obținută sub îndrumarea eminentelor profesoare Ecaterina Herțegh, Ana Voileanu-Nicoară și Ecaterina Fotino-Negru a fost completată prin stagii postuniversitare la București, Budapesta, Weimar și Siena (1970, cu profesorul Guido Agosti). Maestrul Sigismund Toduță i-a deschis orizontul spre cercetarea muzicologică permițându-i să asiste la renumitele sale cursuri, alături de studenții de la secția Compoziție. De altfel, într-o recomandare întocmită în anul 1984, maestrul scria despre tânăra pianistă: „talent și perseverență, râvnă pentru acumulare de cunoștințe și sete de cultură s-au împletit în modul cel mai armonios în anii de formație ai viitorului muzician". În același document, compozitorul sublinia realizările deosebite ale pianistei în interpretarea diferitelor genuri și stiluri muzicale, precum și „[…] rezultatele cu totul remarcabile în domeniul activității didactice. [...] La această sumară schiță de profil artistic se asociază o prezență din care se poate citi o înaltă conștiință umană și o generoasă dăruire pentru progresul învățământului muzical".[1]

Aceste calități au fost apreciate de-a lungul timpului de numeroasele generații de discipoli pe care i-a format în prodigioasa activitate la catedră. Din anul 1962 a fost cooptată în corpul profesoral, în calitate de preparator la Catedra de pian, an în care și-a început mandatul de rector Sigismund Toduță, una dintre personalitățile care au jalonat direcțiile orientative ale învățământului muzical superior clujean. Influența maestrului s-a resimțit în toate domeniile de activitate, erudiția și exigența sa impunând un nou stil de muncă: *seriozitate,*

[1] Sigismund Toduță, *Recomandare*, 1984.

implicare și responsabilitate din partea tuturor. Aceștia sunt termenii care definesc personalitatea eminentei profesoare, principiile care au călăuzit-o încă de la începutul carierei sale; muncind cu pasiune, perseverență, a parcurs toate treptele ierarhiei didactice ajungând în 1991 la gradul de profesor universitar. În cei aproape cincizeci de ani de activitate didactică a îndrumat cu pricepere, tact și dăruire zeci de studenți care își desfășoară activitatea în țară, în alte nouă state europene, Mexic și SUA, în calitate de artiști interpreți și/sau profesori la nivel școlar sau universitar. Semnificativ pentru valoarea carierei sale didactice este numărul mare de studenți ai clasei sale – peste douăzeci – premiați la prestigioase concursuri naționale și internaționale. Cursurile de metodica predării pianului au constituit un model de claritate și concizie, fiind un prilej de a dezvălui studenților secretele măiestriei pedagogice.

Prof. univ. dr. Ninuca Oșanu Pop
Recital aniversar, 30 martie 2016, Academia de Muzică „Gheorghe Dima"
Foto: Sorin Văcar

Încă din primii ani de ucenicie în tainele pianului, Ninuca Oșanu Pop a fost o prezență constantă și pregnantă în viața muzicală clujeană. Debutul pianistic din 1949 a deschis calea participării la numeroase producții școlare, din 1953

încredințându-i-se rolul solistic în compania Orchestrei Școlii Medii de Muzică, dirijate de profesorul Mihai Guttman, în concerte de Haydn, Mozart, Bach și Beethoven. Prestațiile sale pianistice au fost confirmate prin acordarea Diplomelor de Onoare la „Festivalurile Republicane" care se organizau anual la București, între anii 1956-1960, iar în 1961 s-a numărat printre laureații Concursului Național „George Enescu". În perioada 1964-1988 a susținut concerte ca solistă a diferitelor Orchestre Filarmonice de Stat, colaborând cu dirijorii Emil Simon, Mircea Cristescu, Remus Georgescu, Viktor Dubrovski (URSS), Eugen Pricope, Acél Ervin, Jan Hugo Huss, Eliodor Rău, Alexandru Munteanu ș.a., în șaisprezece orașe din țară, bucurându-se de aprecierea publicului și a presei.

Un moment memorabil l-a constituit premiera absolută a *Concertului nr. 2 pentru pian și orchestră* de Sigismund Toduță, lucrare prezentată la 1 octombrie 1987, în deschiderea „Toamnei muzicale clujene", de Orchestra Filarmonicii din Cluj-Napoca, sub bagheta lui Emil Simon. Evenimentul a stârnit un viu ecou în presa vremii. Alexandru Pașcanu, prezent la concert, consemna:

> „Aici, solista, Ninuca Oșanu Pop, merită din plin admirația pentru greul examen pe care l-a trecut „con brio" pentru că, în primul rând, a înțeles și a aderat la conținutul psihic al Concertului, după care au venit degetele. Sobră și profund interiorizată, fără ostentație, ea și-a însușit partitura cu o seriozitate care a exclus exteriorizările fotogenice, scoțând continuu în prim-plan fluidul muzical.[1]"

Participantă activă în cadrul stagiunilor de concerte ale Conservatorului, remarcabila pianistă a susținut atât programe solistice, cât și camerale, în colaborare cu colegi de la Catedra de pian sau de la celelalte catedre. În *recitalurile de pian*, alături de repertoriul tradițional, s-a remarcat preocuparea interpretei de a promova creația românească pentru pian. În acest sens stau mărturie recitalurile dedicate exclusiv creației lui George Enescu (1975), de la Cluj-Napoca, Iași, Piatra Neamț, recitalul Sigismund Toduță (1999), desfășurat la Cluj-Napoca, precum și numeroase prime audiții.

În domeniul *muzicii de cameră* menționăm integralele: *Sonatele pentru flaut și pian* de Johann Sebastian Bach și Georg Fr. Händel (1965-1966), cu Gavril Costea, recitalul Enescu, în colaborare cu violonistul Casiu Barbu (1975), *Sonatele pentru pian și vioară* de Ludwig van Beethoven, cu Ladislau Kiss (1977). Repertoriul clasic și romantic a fost predominant în programele camerale – formații de două piane, trio și cvartet cu pian – colaborând cu Nina Panieva Sebesi, Voichița Tiniș, Victoria Nicolae, Liviu Vancea, Petre Baciu, Ilse L. Herbert în Cluj-Napoca şi în alte

[1] Alexandru Pașcanu, „Un ethos inconfundabil", în „Tribuna", rubrica *Muzica*, nr. 1621, 14 ianuarie 1988.

localități din țară. O îmbogățire a paletei sonore a pianistei s-a evidențiat în acompaniamentele de lied din recitalurile și înregistrările realizate împreună cu Ion Budoiu, Iulian Jurja, Alexandru Fărcaș, Edith Simon, Ana Rusu, Liliana Bizineche, Ramona Coman ș. a.

Ca studentă a eminentei profesoare Ecaterina Fotino-Negru, absolventă a *École Normale de Musique* din Paris la clasa lui Alfred Cortot, Ninuca Oșanu Pop a fost îndrumată tehnic și muzical conform acestei prestigioase școli. Compozitorilor francezi li s-a acordat atenția meritată. Astfel, pe lângă piesele de Debussy și Ravel învățate în timpul școlarizării, în repertoriul său au apărut lucrări studiate independent, precum Ciclul *8 Preludii* și piesa pentru pian și orchestră de suflători *Oiseaux exotiques* de Olivier Messiaen, *Sonata a 2-a* de André Jolivet, prezentate în primă audiție la Cluj-Napoca. Cu ocazia unei vizite la Academia de Muzică „Gheorghe Dima", compozitorul André Jolivet și-a exprimat aprecierea la adresa interpretei, într-un autograf dat pe prima pagină a partiturii:

> „A mlle Ninouka Ošanu, avec tous mes compliments pour sa si musicale interprétation de cette Sonate, avec mon amicale gratitude."

Membră a formației de muzică contemporană „Ars Nova" condusă de compozitorul și dirijorul Cornel Țăranu, a participat încă de la înființare (1968) la efervescenta activitate a acesteia concretizată în concerte, festivaluri naționale și internaționale, înregistrări pentru Societatea Română Radio și CD-uri în țară și alte opt state europene.

Repertoriul pianistei a cuprins un număr impresionant de lucrări: peste 420 titluri din creația a 151 compozitori. Din cele 106 prime audiții prezentate publicului, jumătate au avut calitatea de prime audiții absolute.

Muziciană cu preocupări multiple, Ninuca Oșanu Pop s-a aplecat cu atenție asupra unor noi manuale și metode de pian destinate inițierii muzicale și pianistice a copiilor:

– Olga Suceava: *Abecedar muzical*[1], ale cărui efecte binefăcătoare asupra generațiilor de copii nu s-au lăsat așteptate;

– Carola Grindea și elevii săi: *Ne compunem propria muzică*[2];

– Maria Jidav – *ABC pentru pian*[3].

Semnând postfața metodelor de pian, valorificare a unor îndelungate cariere pedagogice de succes, distinsa profesoară a apreciat ingeniozitatea

---

[1] Olga Suceava, *Abecedar muzical*, editura Imago, Sibiu,1996. Prefață – Prof. univ. Ninuca Oșanu Pop.

[2] Carola Grindea și elevii săi, *Ne compunem propria muzică*, Editura Arpeggione, Cluj-Napoca, 1998. Postfață – Prof. univ. Ninuca Oșanu Pop.

[3] Maria Jidav – *ABC pentru pian*, editura MediaMusica, Academia de Muzică „Gheorghe Dima", Cluj-Napoca, 1999. Postfață – Prof. univ. Ninuca Oșanu Pop.

autoarelor, a semnalat importanța apariției unor noi metode de pian, menite să extindă posibilitățile de alegere, să stimuleze confruntarea de idei, constituind un ajutor prețios atât pentru profesorii de pian, cât și pentru părinții care doresc să se implice în supravegherea copiilor.

În domeniul cercetării științifice amintim comunicările deosebit de bogat documentate, temeinic elaborate, susținute la *Sesiunile* anuale ale cadrelor didactice din Conservator, precum și la alte Simpozioane naționale și internaționale, finalizate prin editarea lor în publicații de specialitate, apărute sub egida Conservatoarelor din Cluj-Napoca, Iași, a comisiei UNESCO și EMS München. La acestea se adaugă numeroase articole, interviuri, emisiuni Radio, TV, promovând neobosit bogata și diversa activitate a instituției.

În anul 2002, eminenta profesoară și-a susținut examenul de doctorat la Cluj-Napoca, sub îndrumarea acad. prof. univ. dr. Cornel Țăranu, abordând o temă ce reunea, într-o fericită sinteză de înaltă ținută științifică și profundă originalitate, preocupările sale didactice și artistice: *Elemente specifice scriiturii pianistice enesciene*, lucrare publicată în anul următor la editura MediaMusica, Cluj-Napoca. Dintre lucrările sale, de excepțională valoare muzicologică, mai menționăm: *Antologia documentară Ana Voileanu-Nicoară*[1], volumul omagial *Sigismund Toduță: destăinuiri, documente, mărturii*[2].

Pe parcursul unui sfert de veac, Ninuca Oșanu Pop a îndeplinit cu abnegație o serie de funcții de conducere, contribuind la consolidarea prestigiului instituției: *Decan* al Facultății de Instrumente și Canto (1979-1984), *Rector* al Conservatorului „Gheorghe Dima" (1984-1990), *Șef* al Catedrei de Pian (1990-2004). Alături de asigurarea bunei desfășurări a procesului de învățământ a organizat stagiunile artistice (1979-1990), a sprijinit promovarea tinerilor studenți în concerte și concursuri, a inițiat numeroase evenimente muzicale care să-i propulseze pe tineri în viața artistică. Dintre acestea, de cea mai mare importanță este organizarea, începând cu decembrie 1985, a Concursului de interpretare muzicală „Gheorghe Dima". La început, de nivel interjudețean, concursul a devenit în prezent o competiție internațională, ce atrage talente din întreaga lume.

În 1991 Ninuca Oșanu Pop s-a numărat printre membrii fondatori ai Fundației „Sigismund Toduță", pe care a condus-o în perioada 2001-2011, în calitate de *Președinte*. Pentru valorificarea inestimabilului patrimoniu a fost inițiată o mare diversitate de proiecte: simpozioane anuale, tipărirea comunicărilor în volumul *Studii toduțiene* (2004), editarea întregii creații de lieduri și de piese pentru

[1] Ninuca Oșanu Pop, *Antologia documentară Ana Voileanu-Nicoară* Editura MediaMusica, Cluj-Napoca, 2005.

[2] Ninuca Oșanu Pop (coord.), *Sigismund Toduță: destăinuiri, documente, mărturii,* Editura Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca, 2008.

pian solo (editura Arpeggione), conferințe, concerte, concursuri, precum și oferirea de burse pentru studenți. Centenarul nașterii marelui compozitor (2008) a fost un eveniment de mare anvergură, la care au participat soliști și cele mai importante formații muzicale clujene. În martie 2016, conferențiar universitar doctor Ecaterina Banciu, în calitate de președinte al Fundației „Sigismund Toduță", i-a conferit *Diploma de Onoare* în semn de recunoștință pentru cariera pianistică, de cercetare și coordonare dedicată creației maestrului Sigismund Toduță.

Remarcabila sa activitate artistică, pedagogică, muzicologică a fost apreciată în mod deosebit, acordându-i-se de-a lungul timpului, începând cu 1971, o serie de distincții – diplome și medalii – dintre care amintim doar următoarele:

– *Medalia Muncii conferită de Consiliul de Stat* – 1971;

– *Titlul de „Cetățean de onoare al municipiului Cluj-Napoca"* – 1994;

– *Ordinul „Meritul pentru învățământ în grad de Comandor"* – 2004;

– *Diploma Onoare pentru Cluj*, eliberată de Instituția Prefectului județului Cluj – 2015.

Calitățile sale de eminent pedagog, activitatea artistică, muzicologică, vastul orizont cultural-muzical, implicarea în destinul Academiei de Muzică, contribuția la recunoașterea și consolidarea prestigiului învățământului muzical superior clujean îi asigură profesoarei Ninuca Oșanu Pop respectul și prețuirea noastră, fiind, pentru generații de muzicieni, un model în fața căruia ne plecăm cu venerație.

BIBLIOGRAFIE

OȘANU POP, Ninuca, *Memoriu de activitate*, 2016.

PAȘCANU, Alexandru „Un ethos inconfundabil", în „Tribuna", rubrica *Muzica*, nr. 1621, 14 ianuarie 1988.

TODUȚĂ, Sigismund, *Recomandare*, 1984.